

בלי ניצחון מוחלט בעזה ☒ לא יהיה סדר אזורי חדש, וההרתעה הישראלית לא תשוקם

09.02.2024 | שבת בן מאיר written by

את החודשים שנותרו עד לבחירות בארה"ב, הנשיא ביידן ואנשיו היו רוצים להעביר כשסוגיית המזרח התיכון ממוקמת ברשימה של הישגי הממשל בתחום מדיניות החוץ, ולא בטור הכישלונות.

"הצלחנו", כך הם היו שמחים להכריז, "למנוע מלחמה אזורית, לחדש את הסחר העולמי דרך הים האדום, לסייע בהפקעת השלטון בעזה מידי חמאס והעברתו לגורמי רש"פ, להחיות את הדיון על המדינה הפלשתינית, ומעל לכל ☒ לקדם את חזון האינטגרציה האזורית, שבמרכזו תהליך נורמליזציה בין ישראל לסעודיה".

יש להניח שהם היו מדגישים גם את משמעותו של הישג זה בתחרות על הסדר העולמי החדש, ומציגים בסיפוק את הצלחתם להחזיר לחיק המחנה האמריקני-מערבי את המדינות שפנו לעבר הציר הסיני-רוסי, ולחזק את מעמד ארה"ב במזרח התיכון ☒ בלי להסתבך במלחמה.

במציאות המורכבת של המזרח התיכון, תמונה כזו נראית תלושה וחסרת סיכויים. אלא שבאופן אבסורדי, דווקא המלחמה בעזה יכולה להתפס בעיני האמריקנים כהזדמנות לחולל את הסדר החדש. הכיצד?

סעודיה היא בעלת תפקיד מפתח בחזון האינטגרציה האזורית. כינון נורמליזציה בינה לבין ישראל הוא גם אחד מהתמריצים החשובים שיש בידי וושינגטון כדי להשפיע על המדיניות הישראלית. הודעת משרד החוץ בריאד, שלפיה דיוני הנורמליזציה מותנים בהחייאת המו"מ על המדינה הפלשתינית ובהפסקת המלחמה בעזה, משרתת באופן מלא את הרצון הקיים בווינגטון ואולי אף תואמה מראש בין השתיים.

לדידם של האמריקנים, הפסקת המלחמה בעזה היא תנאי הכרחי גם להרגעת החזית הצפונית שהתפתחה עם חיזבאללה ולסיום המשבר עם החות'ים בים האדום, שהשלכותיו על הסחר הימי העולמי ועל הכלכלה המצרית כבר מורגשות. בראיית הממשל בארה"ב, עסקה שבמסגרתה ישראל תקבל את החטופים בתמורה להפסקת המלחמה ולהכנסת גורמי רש"פ לניהול השלטון האזרחי בעזה, תוכל להיות מענה מספק לשתי המטרות המרכזיות שישראל הגדירה למלחמה: מיטוט שלטון חמאס והחזרת החטופים.

כך, בראיית וושינגטון, תיסלל הדרך להחזרת הרשות הפלשתינית ☒ תחת מיתוג מחודש ☒ לניהול ענייני הרצועה; רעיון "המדינה הפלשתינית" יחזור לתפוס מקום על שולחנות הדיונים (גם הוא במיתוג מחודש שיקל על הציבור בישראל לעכלו), הלחימה בצפון תופסק תוך הוספת "מרכיב מדיני" שערכו לא ברור, המשבר עם החות'ים בים האדום יסתיים, סעודיה תיאות להיכנס

לשיחות נורמליזציה תוך שהיא נהנית מהקרדיט על תרומתה להפסקת המלחמה ולחידוש העיסוק ב"מדינה הפלשתינית", וממשל ביידן יוכל לברך על ההישג ולהתהדר בו.

ואולם, מה שנראה טוב על גבי הנייר רחוק מלספק מענה לבעיות היסוד. ראשית, איראן: היד שמנענעת את העריסה ומחוללת את מרבית המתחים, תוכל להמשיך לפעול ללא רסנים או מחירים של ממש. שנית, חיזבאללה: בלי הרחקה פיזית של אנשיו לעומק השטח, לא ניתן יהיה להבטיח את חזרתם של תושבי הצפון ליישוביהם. שלישית, עזה: הפגיעה בחמאס עד כה היא אמנם קשה, אך רחוקה מלהיות הפיכה. הפסקת המלחמה במצב כזה תבטיח התאוששות מהירה של הארגון והפיכתו לכוח השולט בפועל.

יתרה מכך, רעיון "הסדר החדש" לא מתכתב כלל עם הערכת המצב של חמאס, שבשלב הנוכחי עדיין מתנהג כמי שבידיו לכופף את ישראל ולהציב תנאים שיבטיחו לא רק את שרידות אנשיו, אלא גם את המשך שלטונו ברצועה.

מעל לכל, ההרתעה הישראלית. ישראל לא תוכל לסיים את המלחמה בלי לשקם את ההרתעה שהתרסקה ב-7 באוקטובר. סקרים עדכניים של דעת הקהל בעולם הערבי (מטעם "מכון וושינגטון") מצביעים על הפיחות המדאיג שחל בדימוי עוצמתה של ישראל בעקבות התקפת חמאס.

ניצחון מוחלט (השגת המטרות במלואן) חיוני לבנייתה מחדש של ההרתעה. בלי זאת, ישראל תהיה חשופה לאיום קיומי מצד אויביה בזירות השונות, וגם תאבד את הנכס שמהווה המשענת העיקרית למעמדה המדיני ² ובכלל זאת גם להסכמי השלום ולנורמליזציה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 9.2.2024.